

Omsorgsplan

Denne plan skal opfattes som et "beredskab", der kan bruges, når "det der ikke må ske , sker".

1. Skilsmisse, alvorlig sygdom o.l.
2. Når et barn mister – i nærmeste familie
3. Når børnehaven Bakgården mister et barn
4. Når børnehaven Bakgården mister en medarbejder

Sorg

Døden er slutningen på livet. De døde kan aldrig komme tilbage.

At erkende, at man har mistet nogen man elsker, betyder et tab så stort, at det fører til dyb sorg.

"Tiden læger alle sår", siger man. Så enkelt er det imidlertid ikke. Sorg er ikke noget, der bare forsvinder med tiden. Sorg kommer og går.

- Som bølger i havet
- Som visne blade der hvirvles op i spiraler

Citat fra "Når nogen man elsker dør" af Per Bøge

Indledning

I foråret 2008 har børnehaven Bakgården udarbejdet et forslag til en omsorgsplan. Arbejdet er nu afsluttet med denne plan.

For at vise omsorg, kræver ikke at du er overmenneske. Blot at du er medmenneske.

Forældrene orienteres i børnehaven Bakgårdens folder om omsorgsplanens eksistens og om vigtigheden af, at de så vidt muligt selv tager kontakt til personalet i tilfælde af krisesituationer. Desuden forberedes de på at personalet vil kontakte dem, hvis børnenes adfærd giver anledning til bekymring eller undren.

(ledelsen?) er ansvarlig for børnehaven Bakgårdens reaktion – både udadtil og indadtil.

(?) sørger for, at omsorgsplanen bliver revideret en gang om året. Omsorgsplanen er på kontoret.

Vesthimmerlands kommune har en aftale med en psykolog som kan give krisehjælp til medarbejdere. Kontakt rådhuset på tlf.: 99 66 70 00 (det er ikke alt psykologen kan/må hjælpe med så spørg ledelsen inden der tages kontakt)

1: Skilsmisse, alvorlig sygdom o.l.

Den af Børnehaven Bakgården personale, der modtager besked om en af ovenstående situationer, giver meddelelse til primære pædagoger og ledelsen. Primære pædagoger og ledelsen finder sammen ud af hvem der kontakter hjemmet.

Personen retter henvendelse til hjemmet for at finde ud af:

- Hvilken rolle skal børnehaven Bakgården have i forløbet
- Hvad skal der gøres
- Hvilke reaktioner fra barnet skal man være opmærksom på
- Hvordan skal tilbagemelding til/fra hjemmet foregå

Pædagogen/kontaktpersonen skal koordinere kontakten til familien, så familien ikke bliver overrendt.

For det enkelte barn kan der komme væsentlige ændringer i hjemmet, der indvirker på barnets hverdag. Det kan være relevant, at pædagogen/kontaktpersonen er orienteret om forholdet, uden at hele børnehaven involveres. Pædagogen/kontaktpersonen kan tilbyde barnet samtale/støtte efter aftale med hjemmet.

Pædagogen/kontaktpersonen sørger for opfølgning.

Opfølgningen organiseres ved, at pædagogen/kontaktpersonen drøfter den med de berørte personer.

Det aftales hvad, der skal ske hvornår, og aftalerne noteres på et fælles papir/kalender. Ved flytning aftales evt. information til ny børnehave med hjemmet.

2: Når et barn mister – i nærmeste familie (forældre/søskende)

Den af børnehaven Bakgårdens personale, der modtager meddelelse om dødsfaldet, giver besked til primære pædagoger og ledelsen. Primære pædagoger og ledelsen holder et møde.

Mødet

Aftale fordeling af opgaver:

- Opsummering af information, Hvad må/skal bringes videre.
- Hvem skal informeres? Hele børnehaven, forældre
- Hvem informerer hvem? (Hvornår gives informationen?)
- Hvem følger op med kontakten til hjemmet?
- Om besøg i hjemmet ønskes

Nedenstående er et eksempel på en seddel som børnene evt. kan få med hjem

Kære forældre i børnehaven Bakgården

Vi har i dag modtaget meddeles om at _____ er død. Dette er naturligvis noget, som vi berøres stærkt af. I de nærmeste dage vil vi derfor bruge meget tid på at tale om det, som er sket. Det vil være af stor betydning for børnene, at man også i hjemmet taler åbent om det indtrufne.

Børnehaven Bakgården

Leder

Begravelsen

Pædagogen/kontaktpersonen og evt. leder eller en anden pædagog deltager i begravelse. Dette har betydning for barnet og familien. Børnehaven Bakgården sender blomster til begravelsen.

Børnene laver tegninger til barnet.

Hvis dødsfaldet sker i børnehavetiden, bør det være en voksenrepræsentant fra familien, der personligt informerer barnet.

I tiden efter dødsfaldet er det vigtigt, at barnet tilbydes støtte og samtale samtidig med, at der vises respekt for barnets egne grænser.

Pædagogen/kontaktpersonen er ansvarlig for opfølgning til de efterladte. Familien kontaktes 1 – 2 uger efter dødsfaldet.

3: Når Børnehaven Bakgården mister et barn

Den af børnehaven Bakgårdens personale, der modtager besked om dødsfaldet, giver besked til primære pædagoger og ledelsen. Primære pædagoger og ledelsen holder et møde.

Mødet

Aftale fordeling af opgaver:

- Opsummering af information, Hvad må/skal bringes videre.
- Hvem skal informeres? Hele børnehaven, forældre
- Hvem informerer hvem? (Hvornår gives informationen?)
- Hvem følger op med kontakten til forældrene (primærpædagog og leder?)
- Primærpædagog/kontaktperson og leder deltage i begravelsen

Aftal med familie:

-Hvad skal der gøres

-Hvem der skal orienteres (de andre børns forældre – ved skriftlig information)

-Om besøg i hjemmet ønskes

-Hvordan skal børnehaven Bakgården markere dødsfaldet (flaget på halv, mindehøjtidelighed, dødsannonce eller andet).

I løbet af dagen

- de andre børns forældre informeres skriftligt.
- Mindehøjtidelighed:
Når alle er informeret samles alle ved flagstangen. Her mindes barnet ved at:
 - Primærpædagog/ledelsen indleder med nogle få ord om barnet
 - Flaget sættes på halv
 - Der synges en sang(?)
 - Der holdes 1 minuts stilhed

På stuen:

- Tænd et lys på barnets plads
- Pynt evt. op med blomster på barnets plads
- Tegn en tegning til barnet
- Samtale om barnet og de andres følelser omkring dødsfaldet

Der laves en skriftlig meddelelse, der udleveres til alle forældre.

Nedenstående er et eksempel på en meddelelse som barnet kan få med hjem.

Kære forældre i børnehaven Bakgården

Børnehaven har i dag modtaget meddelelse om at _____ er død.
Dette er naturligvis noget, som vi berøres stærkt af. I de nærmeste dage vil vi derfor bruge meget tid på at tale om det, som er sket.

Hvis der bliver brug for yderligere oplysninger eller hjælp, er I velkomne til at kontakte os. Vi følger op med nærmere oplysninger.

Børnehaven Bakgården

Leder

- Samtale om hvad der foregår ved en begravelse
- Evt. kontakt/besøg af psykolog, sorgkonsulent, præst, afdødes forældre
- Organisere indsamling til blomster til begravelsen

Efter begravelsen

- Dagen efter følges der op i børnehaven med samtale
- Husk mærkedage (fødselsdag og dødsdag) F.eks. tænde lys
- Primærpædagogen/kontaktpersonen er ansvarlig for, at den efterladte familie kontaktes 1 – 2 uger efter dødsfaldet.

Husk: Det er vigtigt, at være opmærksom på børnenes langtidsreaktioner.

Når Børnehaven Bakgården mister en medarbejder

Den af børnehaven Bakgårdens personale, der modtager meddelelsen om dødsfaldet, giver besked til de andre ansatte. Ved samme lejlighed mindes afdøde. Det er vigtigt, at den enkelte får tid til at blive afklaret om, hvorvidt man er i stand til at fortsætte arbejdet efter meddelelsen.

Opgaver

- Opsummering af information. Hvad må/skal bringes videre?
- Bestyrelsen informeres
- Hvis dødsfaldet sker i børnehaven, kontakter ledelsen familien. Der tages hånd om vidner til dødsfaldet.
- Børnene får meddelelse med hjem
- Hvem informerer hvem? (hvornår gives informationen?)
- Hvem følger op med kontakten til pårørende? (ledelsen eller nærtstående kollega)
- Skal der indrykkes dødsannonce og/eller nekrolog fra børnehavens side?

I løbet af dagen

De berørte børns forældre kontaktes og informeres evt. med henblik på afhentning af børnene. Samtale på stuerne om afdøde.

Mindehøjtidelighed:

Når alle er informeret samles alle ved børnehavens flagstang.

Her mindes afdøde ved at:

- Lederen indleder med nogle få ord om afdøde.
- Flaget sættes på halv
- Der synges en sang (?)
- Der holdes 1 minuts stilhed

Der laves en skriftlig meddelelse til alle forældre.

Nedenstående er et eksempel på en seddel, som børnene kan få med hjem:

Kære forældre i børnehaven Bakgården

Børnehaven har i dag modtaget meddelelse om at _____ er død.

Dette er naturligvis noget, som vi berøres stærkt af. I de nærmeste dage vil vi derfor bruge meget tid på at tale om det, som er sket. Det vil være af stor betydning for børnene, at man også i hjemmet taler åbent om det indtrufne. Vi følger op med nærmere oplysninger.

Børnehaven Bakgården

Leder

Dagene før begravelsen

- Samtale på stuerne om dødsfaldet og børnenes spørgsmål, tanker og reaktioner i forbindelse med dødsfaldet.
- Evt. indsamling til en bårebuket

Efter begravelsen

- Dagen efter følger der op i børnehaven med samtale
- Husk mærkedage (fødselsdag og dødsdag) f.eks. tænde lys
- Ledelsen eller nærtstående kollega er ansvarlig for, at den efterladte familie kontaktes 1-2 uger efter dødsfaldet.

Stikord til "nærvær" i samværet med børn, der mister

Vær på vagt overfor et barn i sorg:

- Hvis barnet trækker sig
- Hvis "problemerne" bliver ved eller forværres
- Hvis personligheden ændres

Gå hen til det barn, der sørger og gør det igen og igen! Vis at du ser barnets sorg.

Giv børnene støtte og accept af alle tab – også kæledyr der dør, venner der svigter o.l.

Tag børnenes følelser alvorligt - også vreden. Det, de føler, er ok. De burde ikke føle anderledes!

Børn er ikke små voksne og skal derfor ikke fastholdes i samtalen. Kunsten er at følge børnene, at gå ud og ind af det svære sammen med dem.

Respekter børnenes nej til samtale. Men spørg igen og igen.

Lad være med at forherlige døden som et bedre sted end livet.

Døden er uigenkaldelig, men kærligheden består.

Vi skal kunne tåle at høre klage, sorg, vrede og fortvivelse.

3 – 6 åriges forståelse af døden

Små børn opfatter ikke døden som noget endeligt. De har svært ved at forstå, at den døde far eller mor, ikke vender tilbage. De føler sig ofte forladt og alene i situationen mere end egentlig kede af det. De plages ofte af en irrelevant og ulogisk skyldfølelse, som hæftes på konkrete hændelser, som de har erindring om f.eks. fordi de sagde "dumme far" - "jeg vil have en ny far". Børn i denne alder stiller ofte spørgsmål som:

Hvornår kommer far hjem?

Hvor er far henne?

Hvad laver han der?

Har jeg så ikke nogen far mere?

Vil han så ikke være min far mere?

Husk: Når børn er gamle nok til at stille spørgsmål – er de også gamle nok til at få et alderssvarende svar.

Kilde: Om sorg, kræftens bekæmpelse.

Sorgens fire faser

Chokfasen:

Chokfasen kan vare fra et kort øjeblik til flere døgn. Under chokfasen holder personen af al kraft virkeligheden på afstand. Ofte kan den, der er blevet ramt virke behersket på overfladen, men under den er alt kaos. Vedkommende kan bagefter have svært ved at huske, hvad der er blevet sagt eller er sket.

Reaktionsfasen:

Denne fase indtræder måske et halvt til et helt år efter traumet. Nu begynder individet atter at vende sig mod fremtiden i stedet for som tidligere at være totalt optaget af traumet og det forgangne.

Nyorienteringsfasen:

Nye interesser har erstattet det tabte. Den vaklende selvfølelse er blevet genoprettet. De skuffede forhåbninger er blevet bearbejdet. Alt dette sker under forudsætning af, at vedkommende har kunnet arbejde sig gennem krisen.

Kilde: Johan Cullberg: Krise og udvikling